

Lagerstatistik för varuhandel och tjänstenäringsar 2009

NV0107

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	3
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	3
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning.....	4
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider.....	6
1.2.	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	6
2.2.1	Urval.....	6
2.2.2	Ramtäckning.....	6
2.2.3	Mätning.....	7
2.2.4	Svarsbortfall.....	7
2.2.5	Bearbetning.....	7
2.2.6	Modellantaganden.....	8

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8
B.3	Aktualitet	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid.....	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet.....	8
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
B.5	Tillgänglighet och förståelighet.....	9
5.1	Spridningsformer.....	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation.....	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster	9

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Näringsverksamhet

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Näringslivets struktur

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Pernilla Bengtsson
Telefon: 019 – 17 62 72
Telefax: 019 – 17 70 82
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	SCB
<i>Postadress:</i>	701 89 ÖREBRO
<i>Besöksadress:</i>	Klostergatan 23
<i>Kontaktperson:</i>	Pernilla Bengtsson
<i>Telefon:</i>	019 - 17 62 72
<i>Telefax:</i>	019 - 17 70 82
<i>E-post:</i>	fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger/föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99), statistikförordningen (SFS 2001:100) och SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2002:23).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

Sparade blanketter gallras efter ett år. Observationsregister och primärdata överlämnas till Riksarkivet så snart de inte behövs i produktionen. Systemdokumentation bevaras och överlämnas till arkivet. Program och dylikt gallras när de inte längre behövs för bearbetningar.

A.9 EU-reglering

Statistiken regleras av EU, Rådets förordning (EG) nr 2223/96.

A.10 Syfte och historik

Den kortperiodiska lagerstatistiken avseende varuhandel introducerades i slutet av 1960-talet. Produktionen fortlöpte utan större förändringar fram till 1996. Under 1996 genomfördes ett antal större förändringar av statistiken till följd av en produktöversyn som genomförts föregående år. De mest påtagliga förändringarna berörde urval, insamling och beräkningsmetod. Under år 2000 utökades lagerstatistiken till att även omfatta vissa tjänstebranscher. Under 2002 genomfördes en ytterligare produktöversyn och som följd av denna har ytterligare förändringar av produkten genomförts under 2004. Denna gång berörde förändringarna urval och insamling. Dessutom har undersökningen av vissa tjänstebranscher fram till 2005 tillfälligt lagts på is på grund av bristande kvalitet men återtagits under 2006 med SNI 72 och 74 enligt SNI 2002. I och med 2009 års undersökning sker redovisningen i SNI 2007 och inte enligt SNI 2002. Omläggningen till SNI 2007 har medfört en större andel nya företag i undersökningen än vanligt. Syftet med lagerstatistiken är att redovisa de kvartalsvisa variationerna i handelns lager fördelat på branscher och varugrupper.

A.11 Statistikanvändning

Nationalräkenskaperna (SCB), Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Urvalsramen skapas i mars undersökningsåret och i anslutning till detta dras urval på cirka 1 900 företag från företagsregistret.

I anslutning till varje avslutat kalenderkvartal skickas enkäter ut till uppgiftslämnarna. I enkäten efterfrågas företagets lagervärde för aktuellt kvartal, i tusentals kronor, fördelat på de varugrupper som företaget handlar med alternativt totalt. Via enkäten samlas även data om kontaktpersoner och andra undersökningsadministrativa uppgifter in. Insamlingen sker via webbenkät (SIV), Touch Tone Data Entry (TDE), fax, post eller telefon. Sista insändningsdatum är vanligtvis runt den 25:e i månaden efter referenskvartalets slut. Efter detta datum går en påminnelse tillsammans med en enkät ut till de företag som inte svarat. Efter ytterligare en till två veckor påbörjas en telefonpåminnelse riktad mot betydande företag som fortfarande inte svarat. De betydande företag som inte lämnat in lageruppgifter efter påminnelse får ett anmaningsbrev om vitesföreläggande. Vitesföreläggandet går ut när företaget inte lämnat in uppgifterna efter anmaningsbrevet.

Inskickade enkäter och telefonuppgifter registreras manuellt och granskas en första gång vid registreringstillfället. Uppgifter lämnade via SIV och TDE granskas till viss del direkt vid inlämningstillfället genom kontrollfrågor i SIV- och TDE-systemen och via fellistor genererade ur lagersystemet.

Vid mikrogranskning genereras ytterligare granskningslistor ur lagersystemet. Främst kontrolleras stora lagerförändringar och relationen lager i förhållande till omsättning. Slutligen imputeras värden för de stora företag som trots påminnelse inte har rapporterat in uppgifter vid tidpunkten för beräkning.

Med hjälp av olika prisindex deflateras samtliga insamlade lagervärden till återanskaffningskostnad per den sista aktuellt kvartal. Samma prisindex används även för att beräkna lagerutvecklingen i olika prislägen. När lagervärdena är deflaterade och index för fastprisberäkningar är fastställda så skattas lagerstockarna genom separata beräkningar. Resultatet läses in i ytterligare en beräkningsmodell där stockar och utveckling i olika prislägen presenteras. Därefter makrogranskas resultatet innan det levereras till nationalräkenskaperna.

A.13 Internationell rapportering

Förekommer ej.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Lagerstatistiken är en urvalsbaserad undersökning som mäter de kvartalsvisa lagerförändringarna inom handelsbranscherna. Resultatet redovisas fördelat på branscher och varugrupper.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Lagerstockar i miljoner kr och lagerförändringar i miljoner kr och i procent, fördelat på branscher och varugrupper i olika prislägen.

1.1.1 Objekt och population

Populationen inom varuhandeln utgörs av samtliga företagsenheter inom SNI 45, 46 och 47 d v s motorhandel, partihandel och detaljhandel enligt SNI 2007. Populationen inom tjänstesektorn utgörs av samtliga företagsenheter inom SNI 72 och 74 enligt SNI 2002.

1.1.2 Variabler

Primärvariabel är *Totalt lagervärde* (bokföringsmässigt eller skattat).

Lagervärdet inom varuhandeln fördelas på 17 varugrupper

11. Jordbruks- och odlingsvaror, kemikalier.

12. Papper, skinn och hudar.

13. Järn, stål, metall, skrot.

14. Byggvaror, järnhandelsvaror.

15. Maskiner och övriga insatsvaror..

21. Livsmedel.

22. Alkoholhaltiga drycker.

29. Övriga dagligvaror (ej livsmedel).

31. Kläder, skor, väskor.

32. Hemutrustning, inredning, elektronik.

33. Fritidsvaror /Motorcyklar, Släpfordon.

34. Apoteksvaror.

41. Nya person- och lastbilar.

43. Fordonsreservdelar och tillbehör.

44. Bränsle och drivmedel.

80. Begagnade varor.

90. Övriga varor.

Lagervärdet inom tjänstesektorn fördelas på 2 varugrupper

85. Pågående arbete.

86. Varulager.

1.1.3 Statistiska mått

Lagerstockar och lagerförändring presenteras i löpande återanskaffningskostnad vid kvartalsslut, kvartalets mittpris och i föregående års priser ($t-1=100$). Fastprisberäkningar görs med hjälp av branschprisindex och särskilda KPI och PPI framtagna av enheten för prisstatistik på SCB.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Motorhandel SNI 45, Partihandel SNI 46, Detaljhandel SNI 47.
Inom varje redovisningsgrupp särredovisas resultatet fördelat på de varugrupper som presenteras under punkt 1.1.2.

1.1.5 Referenstider

Kvartal

1.2. Fullständighet

-

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Osäkerheten i skattningarna av handelsbranschernas totala lager (SNI 45 – 47) beräknas till ungefär plus/minus 3 procent vid ett 95 % konfidensintervall.

2.2 Osäkerhetskällor

Mätfel är den primära osäkerhetskällan då många företag inte löpande bokför lager eller lagerför varor på ett sätt som är kompatibelt med de av SCB specificerade varugrupperna.

2.2.1 Urval

Urvalet dras enligt SAMU i mars det aktuella referensåret.

2.2.2 Ramtäckning

Populationen utgörs av företag inom SNI 45 – 47 som är registrerade som aktiva i SCB:s företagsregister. Då små företag har svårt att lämna lagervärde varje kvartal består urvalsramen av dessa företag och som dessutom enligt SCB:s momsregister har en omsättning som överstiger 1 miljon samt enligt skatteverkets näringsuppgifter (SRU) har ett lagervärde på minst 1,5 miljoner. Dessutom görs ett tillägg av nystartade företag med hög omsättning. Ramtäckningen blir således beroende av kvaliteten i företagsregistret och kvaliteten på lagervariabeln i SRU materialet.

Övertäckningen är cirka fem procent och beror bland annat på felbranschningar, vilande företag, nedlagda företag. Övertäckningen beror även på brister i SRU materialet och att SRU materialet vid urvalstillfället två år gammalt (t-2), vilket leder till att ramen till viss del består av företag som vid undersökningsåret inte längre har något lager.

Urvalsramen för tjänsteföretagen utgörs av företag inom SNI 72 och 74, enligt SNI 2002, som är registrerade som aktiva i SCB:s företagsregister.

Någon mätning av eventuell undertäckningen finns ej.

2.2.3 Mätning

Det mätinstrument som används är en enkät som skickas till uppgiftslämnaren varje kvartal. I enkäten ombeds uppgiftslämnaren fylla i värdet av sitt totala lager, antingen totalt eller fördelat på aktuella varugrupper vid balansdagen den sista aktuellt kvartal. På grund av mätvariabelns karaktär är mätfel med all sannolikhet undersökningens största problem. Många företag bokför inte lager löpande vilket är ett krav för att de ska kunna lämna uppgifter av hög kvalitet. För att överhuvudtaget kunna lämna in uppgifter måste många företag göra grova uppskattningar av sitt lagervärde, vilket naturligtvis leder till viss osäkerhet vad gäller resultatet.

Ännu större osäkerhet uppstår till följd av särredovisningen i varugrupper. Många företag har svårt att härleda sina varor till korrekta varugrupper, vilket framförallt beror av att varugrupperna är väldigt statiska och att det i en del fall saknas logisk koppling mellan varugrupp och produkt. Detta får till följd att de flesta redovisar sitt totala lagervärde under en varugrupp trots att deras verksamhet i många fall omfattar flera varugrupper.

Möjligheterna att korrigera mätfelen är små då inga möjligheter att exempelvis samgranska företagens uppgifter mot annat material finns.

2.2.4 Svarsbortfall

Ovägt bortfall ligger för varje kvartal på ca 15-20 procent. Bortfall beror främst på att företagen inte har någon uppfattning om vilket lagervärde de har och på att de inte har möjlighet att ange värden fördelade på de varugrupper som SCB begär.

Företag som är nedlagda, vilande eller överlåtna till företag utanför populationen räknas som svarande med 0 i lagervärde. Bortfall av större företag imputeras efter utvecklingen inom det stratum i vilket företaget ingår. Övrigt bortfall kompenseras genom uppräknings av det totala lagervärdet för varje stratum där bortfall förekommer enligt:

$$\hat{Y} = \sum_{h=1}^H \frac{N_h}{n_h} * \sum_{i=1}^n y_i$$

Y = Total lagervärde stratomet.

y_i = Lagervärde lämnad av företag i stratomet.

N = Antalet företag i stratomet.

n = Antalet svarande företag i stratomet.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningen av lagerstatistiken sker i flera steg i olika system och modeller vilka inte är integrerade med varandra. Till följd av detta finns viss risk för att misstag till följd av den mänskliga faktorn påverkar slutresultatet. Allvarligare misstag upptäcks dock med all sannolikhet vid makrogranskningen.

2.2.6 Modellantaganden

Då inga företag med en årsomsättning under en miljon kronor enligt SRU finns med i urvalsramen behöver dessa företags varulager uppskattas.

Genom att beräkna en så kallad undertäckningskoefficient, (w), per branschgrupp och använda den tillsammans med insamlat lagervärde för varje företag i branschgruppen som ingår i urvalet fångas ett bidrag upp från företag under cut-off gränsen vid estimationen.

Undertäckningskoefficienten beräknas enligt följande:

$$T = w * T_{\bar{o}}, \text{dvs. } w = \frac{T}{T_{\bar{o}}}$$

T = totalt lagervärde i populationen och $T_{\bar{o}}$ = totalt varulager i populationen över cut-off.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Tillsammans med skattningen av varuhandelns lagerstockar redovisas osäkerheten vid 95 % konfidensintervall.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Uppgifter samlas in löpande per kvartal.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden är cirka 50 dagar från utgången referenskvartal.

3.3 Punktlighet

Leverans av kvartalsuppgifter sker i enlighet med nationalräkenskaperna överenskommet leveransdatum.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Mellan 1996 och 2003 har inte skett några större produktionsförändringar som riskerar påverka jämförbarheten över tiden. Under 2004 har vissa metodförändringar gjorts som försvårar jämförelser och under 2005 har ytterligare metodförändringar gjorts som omöjliggör jämförelser på detaljerad nivå. Branschtotaler kan emellertid jämföras utan problem. Osäkerheten i statistiken bedöms emellertid vara för stor för att kvalitativa tidsserier ska kunna skapas. I och med övergången till SNI 2007 har tidsserier tillbaka till 2002 räknats fram enligt den nya nomenklaturen. Den totala lagerförändringen har inte påverkats av övergången från SNI 2002 till SNI 2007 men de olika näringsgrenarna har påverkats och kan därför inte jämföras.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Inte aktuellt.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Planer finns på att ersätta balansposten lager i undersökningen Företagens Ekonomi (FEK) med den kortperiodiska lagerstatistiken. Det är däremot tveksamt om lagerstatistiken kommer lyckas överbrygga problemen med mätfel i tillräckligt stor utsträckning för att kunna ersätta lagerposten i FEK undersökningen.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Utveckling mot föregående kvartal i löpande priser publiceras i Sveriges statistiska databaser på SNI 2-siffer nivå och i statistiskt meddelande gemensamt med omsättningsstatistik varje kvartal. Fullständigt resultat skickas enbart till nationalräkenskaperna, som i sin tur vidareförmedlar uppgifterna till övriga användare.

5.2 Presentation

Resultatet presenteras i tabeller fördelade på branscher och varugrupper. I SSD och SM presenteras resultatet enbart fördelat på branscher.

5.3 Dokumentation

Produkten är dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut.

5.5 Upplysningstjänster

Frågor besvaras av Pernilla Bengtsson, Statistiska centralbyrån, Enheten för näringslivets struktur, 701 89 Örebro. Telefon: 019 – 17 62 72